

Wat wil de koe?

Dairy Campus, Symposium Biodiversiteit en melkveehouderij, mei 2018

Agnes van den Pol-van Dasselaar

Wat wil de koe?

Antropomorfisme

- Grieks woord voor 'mens' (ἄνθρωπος / ánthrōpos)
- Grieks woord voor 'gedaante' (μορφή / morphē)
- *Wordt gebruikt in wetenschap en filosofie wanneer menselijke eigenschappen en waardeoordelen worden toegeschreven aan niet-menselijke wezens (dieren, planten, goden) of dingen*
- Het vermensen van niet-mensen

Wat wil de koe?

Blijje koeien - koeiendans

Blijfe koeien - koeiendans

- Koeiendans

Wat wil de koe?

Wat vinden wij dat de koe moet willen?

De bekende vijf vrijheden

UK: 1965 - Brambell Committee; 1993 - Britse Farm Animal Welfare Council

1. Vrij van dorst, honger en onjuiste voeding
2. Vrij van fysiek en thermaal ongerief
3. Vrij van pijn, verwonding en ziektes
4. Vrij van angst en chronische stress
5. Vrij om zijn natuurlijk gedrag te vertonen

De bekende vijf vrijheden

UK: 1965 - Brambell Committee; 1993 - Britse Farm Animal Welfare Council

1. Vrij van dorst, honger en onjuiste **voeding**
2. Vrij van fysiek en thermaal ongerief
3. Vrij van pijn, verwonding en ziektes
4. Vrij van angst en chronische stress
5. Vrij om zijn **natuurlijk gedrag** te vertonen

Voeding – wat wil de koe?

Voeding – wat wil de koe?

- Juiste hoeveelheid
- Juiste kwaliteit
- Passend bij de individuele koe

Meer biodivers versus minder biodivers

Voeding - opbrengst

- Een gevarieerd graslandmengsel met kruiden kan evenveel of meer droge stof per hectare produceren dan een 'standaard' graslandmengsel, vooral bij niet te hoge aandelen kruiden (<25%) (Wagenaar *et al.*, 2017)

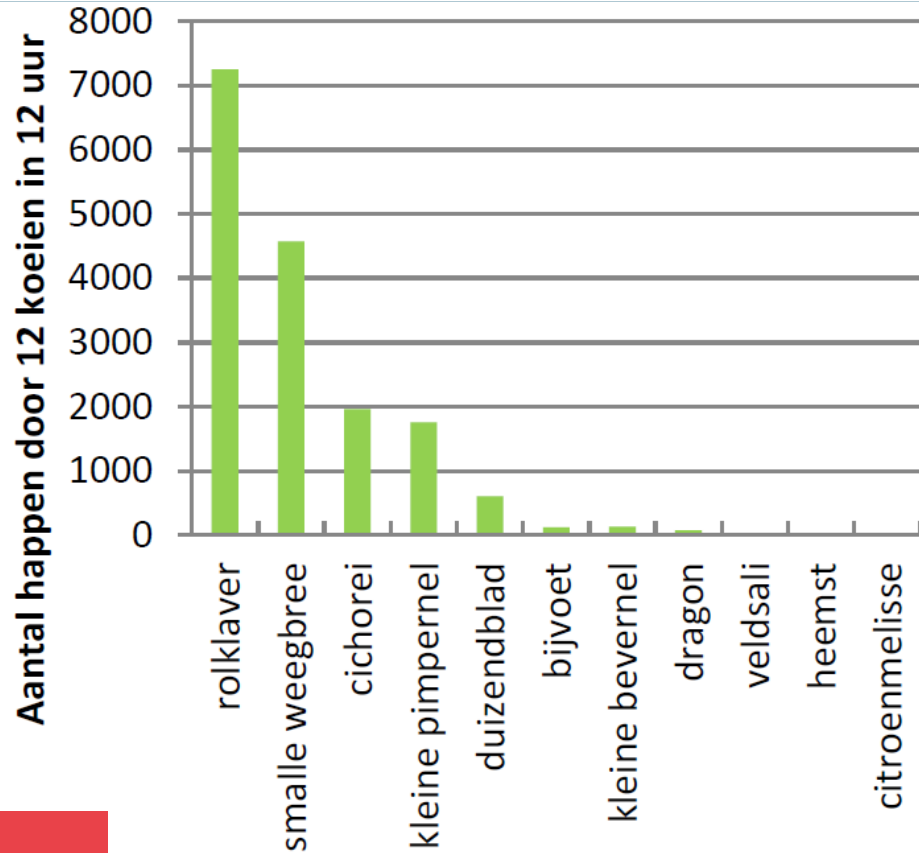
Voeding – opbrengst en kwaliteit

	Opbrengst (ton/ha)	DVE	VEM
Bemest raaigras	11,5	88	912
Grasklaver	11,3	95	947
Grassenmix, bemest	9,2	79	862
Grassenmix, onbemest	7,5	62	808
Bloemrijk, bemest	8,8	62	798
Bloemrijk, onbemest	5,5	47	738

Koorevaar, 2014 – Winterswijk 2001-2004

Voeding - smakelijkheid

(Wagenaar *et al.*, 2017)

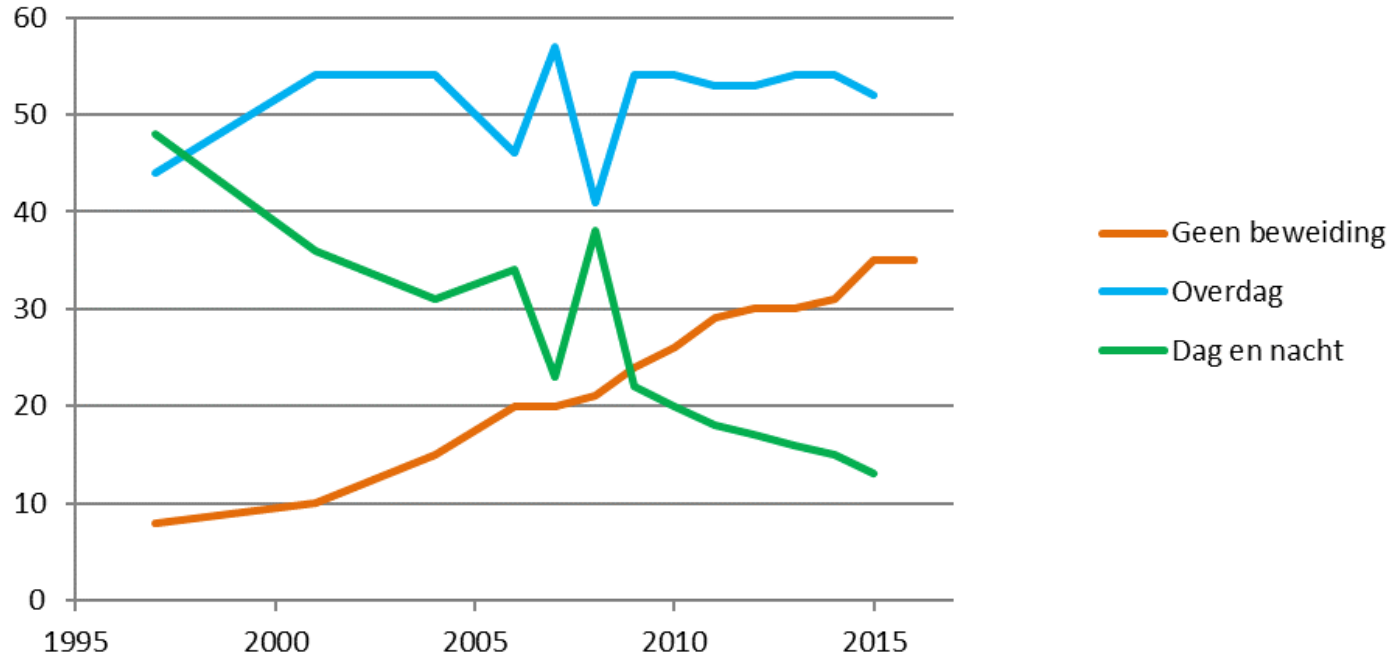

Effect gras op melkproductie

- In kleine hoeveelheden *kan* beheersgrasland in het rantsoen van melkkoeien opgenomen worden zonder productieverliezen
- Voorbeeld: *Een vervanging van maximaal 30% van het intensief geproduceerde gras door beheergras in het rantsoen van melkkoeien, lijkt de beste mogelijkheden te bieden* (Bruinenberg, 2003)

Beweiding in Nederland

% melkkoeien

CBS, 2017

Voeding: wat wil de koe?

Voeding: wat wil de koe?

- Juiste hoeveelheid, juiste kwaliteit
- Biodiversiteit kan ten koste gaan van hoeveelheid en kwaliteit
- Ongeveer 80% van de weidende bedrijven weidt beperkt
 - Veel bijsturingsmogelijkheden via bijvoeding
 - Juiste voeding is belangrijk voor de koe

Natuurlijk gedrag – wat wil de koe?

Natuurlijk gedrag – wat wil de koe?

- Natuurlijk gedrag: voldoende toegang tot voer, water en rust, maar ook gedragsbehoeftes als beweging, sociaal gedrag, graasgedrag en spel
- In de wei is meer ruimte voor natuurlijk gedrag dan in de stal
- (diergezondheid en beweiding: zowel positieve als negatieve aspecten)

Weidegang als maatschappelijke wens

- Mensen vinden koeien in de wei mooi en denken dat de koe dit ook wil
- Biodiversiteit

In het regeerakkoord

- *“Het kabinet wil geen wettelijke verplichting tot weidegang. De sector dient er daarom voor te zorgen dat het de eigen doelstellingen in 2020 haalt.”* (Bron: regeerakkoord VVD, CDA, D66, CU, 2017)

2012: Convenant Weidegang

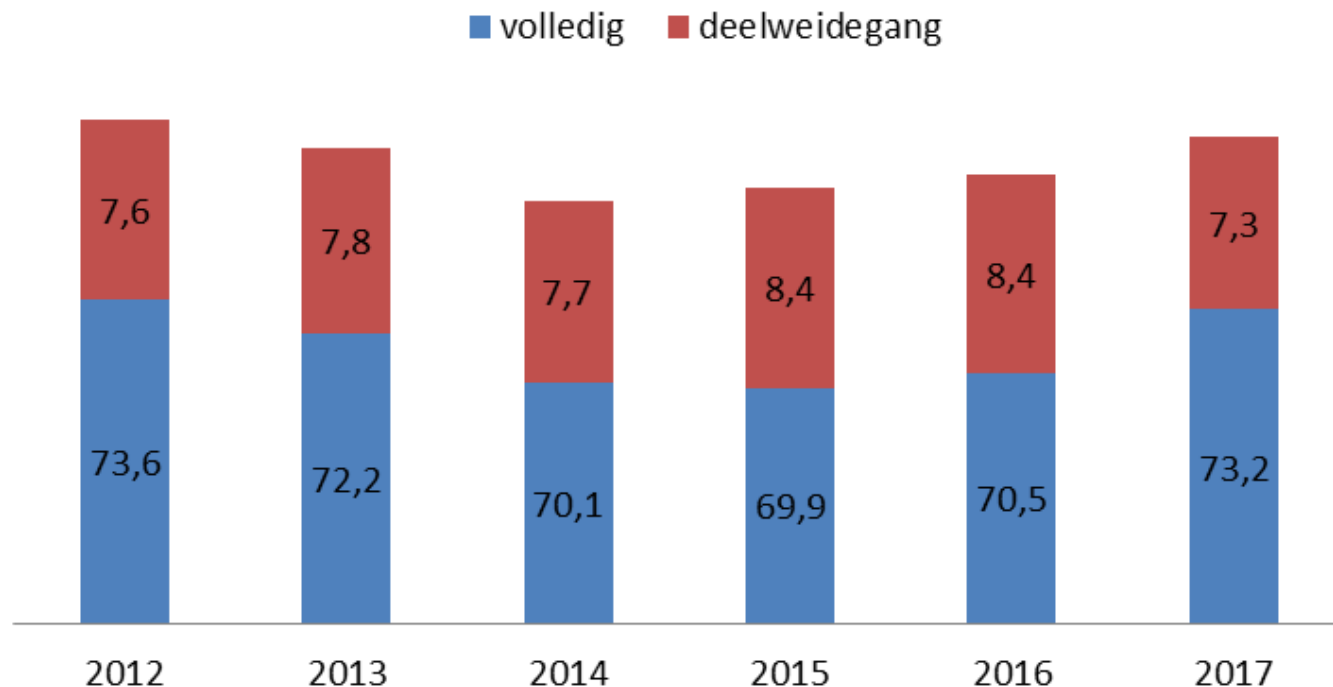
Doel: om koeien zoveel als mogelijk weidegang te bieden en tenminste het huidige niveau van melkveebedrijven met weidegang te behouden

Convenant Weidegang

- Veehouders: bijv LTO Nederland
- Zuivelindustrie
- Voerindustrie: bijv Agrifirm, For Farmers
- Banken: bijv ABN AMRO, Rabobank
- Accountants: bijv Accon AVM, Alfa
- Robotindustrie: bijv Lely, DeLaval
- Fokkerij, dierenartsen, kaasverkopers
- Supermarkten: Albert Heijn, Jumbo Supermarkten
- NGO's: Dierenbescherming, Natuur & Milieu
- Natuurorganisaties: Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten
- Overheid
- Onderzoek en onderwijs

Percentage bedrijven met weidegang neemt weer toe

Bron: Duurzame Zuivelketen

Natuurlijk gedrag: wat wil de koe?

Natuurlijk gedrag: wat wil de koe?

- Ruimte voor natuurlijk gedrag

Europees perspectief

Is het gras bij de buren groener?

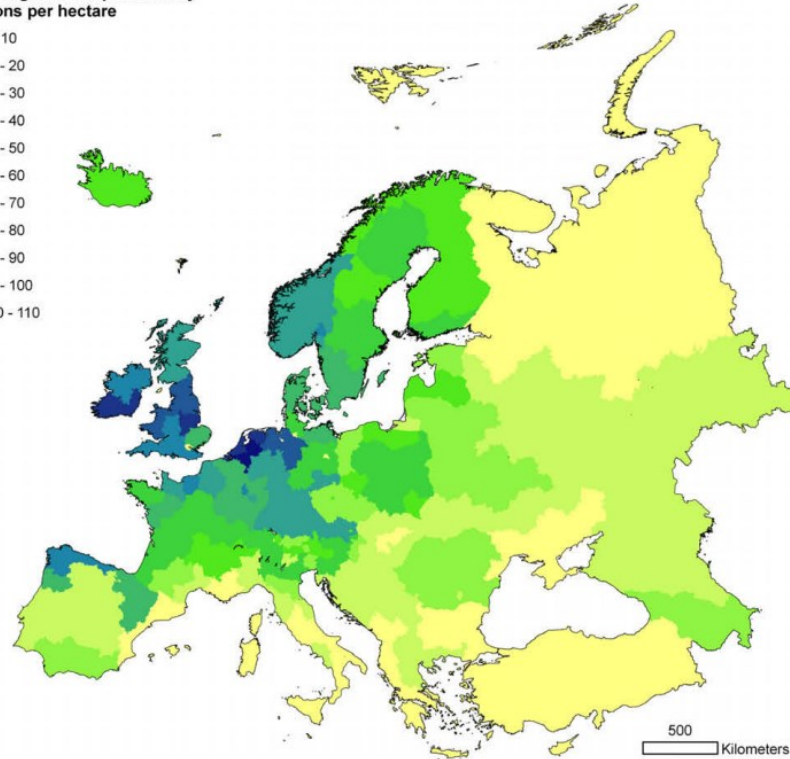
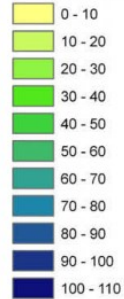
**HEEFT DE BUURMAN
NU ALWEER
ZIJN GRAS
GESCHILD**

Loesje

Postbus 1045
6801 BA Arnhem
www.loesje.nl

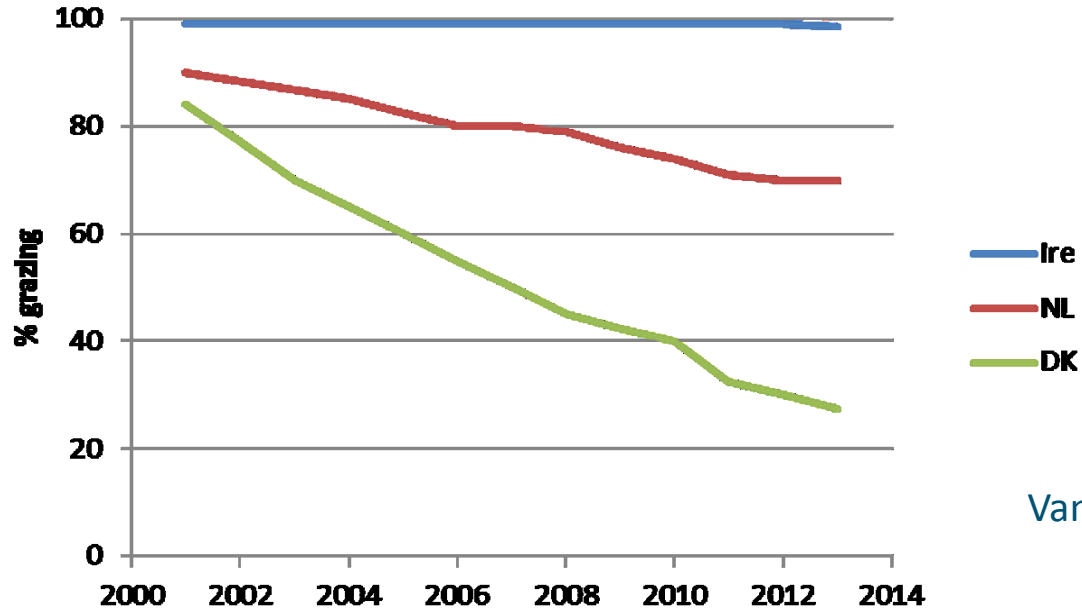
Grasproductie (ds-opbrengst per ha grasland)

Estimated grassland productivity
in decitons per hectare

Smit *et al.*, 2008

Beweiding in Ierland, Nederland en Denemarken

Van den Pol-van Dasselaar, 2016

Belang van grasland in Europa

- Grasland is niet alleen belangrijk voor de koe
- Europees onderzoek waarin 2000 stakeholders functies van gras (ecosysteemdiensten) scoorden op een schaal van 1-5 (Van den Pol-van Dasselaar *et al.*, 2014)
- Biodiversiteit scoorde 3,8
- Hoogste score voor beweiding (4,2), ook hoge scores voor dierenwelzijn, hoge kwaliteit ruwvoer

Wat wil de koe? / Conclusies

Wat wil de koe?

- Koe wil constant rantsoen van hoge kwaliteit
- Grasland en de grazende koe zijn met elkaar verbonden

Wat willen wij? / Conclusies / Werk te doen

Waarde van koe en gras

- Gras is een belangrijke bron van voedsel voor herkauwers, het is een voer met hoge voederkwaliteit
- Herkauwers zetten de voor de mens oneetbare plant biomassa om in hoog kwalitatieve eetbare eiwitten
- Grasland heeft veel waardevolle functies voor de mens (goedkoop voer voor productie van melk en vlees, grasland met koeien vormen een belangrijk deel van het landschap, koolstofopslag, biodiversiteit, etc.)

Waarde van koe en gras

- Integrale benadering noodzakelijk
 - Combinatie van functies
 - Praktijk, onderzoek en onderwijs

Wat wil de koe?

Agnes van den Pol-van Dasselaar

a.van.den.pol@aeres.nl

agnes.vandenpol@wur.nl